

Λάσζλο Μάρκι

Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Μεγάλων Οικογενειών (ELFAC)

Βέλτιστες πρακτικές οικογενειακής πολιτικής στην Ε.Ε. και ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Μεγάλων Οικογενειών

A. ΟΥΓΓΑΡΙΑ

I. Δημογραφικό προφίλ Ουγγαρίας

Οι αλλαγές στους δημογραφικούς δείκτες της Ουγγαρίας είναι ενθαρρυντικοί. Ο ρυθμός γονιμότητας αυξήθηκε από 1,26 το 2010 σε 1,49 το 2016. Προφανώς, για την αναπαραγωγή των γενεών χρειάζεται ρυθμός άνω του 2,1.

Όμως, αυτό δείχνει ότι η Ουγγαρία είναι στο σωστό δρόμο, καθώς υπάρχει αύξηση σε σχέση με το 2010 κατά 19,2%.

Ο αριθμός των γεννήσεων το 2016 αυξήθηκε κατά 1,5% (0,2% το 2015) συγκρινόμενο με το προηγούμενο έτος, που είναι αυξημένο κατά 3,1%, σε σχέση με το 2010.

Αυτό πραγματικά είναι σημαντικό επίτευγμα αναλογιζόμενοι το γεγονός ότι το πλήθος των γυναικών σε αναπαραγωγική ηλικία (15-39 ετών) έχει μειωθεί κατά 200 χιλιάδες, μεταξύ 2010 και 2016, το οποίο αντιπροσωπεύει μείωση κατά 12%.

II. Οικογενειακή πολιτική στην Ουγγαρία

Το Σύνταγμα αποδίδει ειδική σημασία στην οικογένεια, προστατεύει το θεσμό του γάμου και αναφέρει ότι ο θεσμός του γάμου εδραιώνεται στο γάμο και στη σχέση γονέα – παιδιού. Δηλώνει ότι η Ουγγαρία θα ενθαρρύνει τη δέσμευση των γονέων στην απόκτηση τέκνων.

Προεδρικό διάταγμα παρέχει προστασία στην οικογένεια, το οποίο συμβολίζει το γεγονός ότι οι αντικειμενικοί στόχοι της οικογενειακής πολιτικής πρέπει να είναι σεβαστές από όλες τις κυβερνήσεις. Κατόπιν αυτού, σε περίπτωση νομοθετικής αλλαγής, που έχει ανεπιθύμητες συνέπειες επί των οικογενειών, δίδεται υποχρεωτικά μια προπαρασκευαστική περίοδο τουλάχιστον 12 μηνών για τη σχετική προετοιμασία. Το διάταγμα αναφέρει επίσης ότι κατά την κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού, η υποστήριξη στην οικογένεια έχει προτεραιότητα και ότι το Κράτος κάνει προσπάθεια να βοηθήσει τους πολίτες να ανταποκριθούν τόσο στις εργασιακές όσο και στις οικογενειακές τους ευθύνες.

Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι τα άτομα είναι περισσότερο πρόθυμα να αποκτήσουν παιδιά σε χώρες που η ανεργία είναι χαμηλή και το κράτος προσφέρει κατά προτεραιότητα βοήθεια για να διασφαλίσει ότι οι γονείς μπορούν να έχουν εργασιακή και οικογενειακή ζωή.

Η παρούσα οικογενειακή πολιτική της Ουγγαρίας έχει πολύπλοκα εργαλεία για να προσφέρει αυτή τη βοήθεια στις οικογένειες.

Πρόθεσή μας είναι να διασφαλίσουμε ότι οικονομικές και εργασιακές δυνάμεις της αγοράς δεν εμποδίζουν τα άτομα από την απόκτηση παιδιών. Για το σκοπό αυτό, ειδική έμφαση δίδεται, εκτός της οικονομικής ενισχύσεως, στην

προώθηση της ισορροπίας εργασίας και οικογενειακής ζωής, στην ανατροφή των παιδιών και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

Βασικός κανόνας της οικογενειακής μας πολιτικής είναι ότι στους γονείς πρέπει να έχουν την ευκαιρία να αποφασίσουν αν επιθυμούν να παραμείνουν στο σπίτι και να μεγαλώσουν τα παιδιά για ένα μεγαλύτερο χρονικό διάστημα ή να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας το συντομότερο δυνατόν. Γι' αυτό, στους γονείς προσφέρεται υποστήριξη παιδικής φροντίδας σε κανονική βάση και σε ασφαλιστική βάση και από την άλλη πλευρά, οφέλη για να προωθηθεί η επιστροφή στην αγορά εργασίας και η ανάπτυξη υποδομών ημερήσιας φροντίδας για τα παιδιά.

Στην Ουγγαρία, οι οικογένειες λαμβάνουν σημαντική στήριξη: **το 4,7% του ΑΕΠ της χώρας, έναντι του 2,55% των χωρών του ΟΟΣΑ**. Συγκεκριμένα, το 2,2% του ΑΕΠ δαπανάται σε χρηματικά βοηθήματα, 1,15% σε υπηρεσίες και 0,65% σε φοροαπαλλαγές. Τα είδη της οικογενειακής στήριξης είναι είτε οριζόντια (επί τη βάσει του υποκειμενικού δικαιώματος), είτε υπό προϋποθέσεις, εφόσον έχει εργοδοτηθεί ο γονέας πριν την απόκτηση παιδιού.

Παρέχεται στήριξη για την μητρότητα, με τη μορφή εφάπαξ χρηματικού βοηθήματος κατά τη γέννηση του παιδιού. Στους γονείς, παρέχεται έμμισθη γονική άδεια για τρία έτη.

Ένα εμβληματικό εργαλείο της οικογενειακής πολιτικής της Ουγγαρίας είναι μια γενναία φοροαπαλλαγή, που προσφέρεται σε όλο και περισσότερους πολίτες. Επίσης, υπάρχει και το οικογενειακό επίδομα για κάθε παιδί, για το οποίο η Ουγγαρία δαπανά το 1,1% του ΑΕΠ της.

Η οικονομική κατάσταση των οικογενειακών έχει βελτιωθεί αισθητά και από τη μείωση των ανελαστικών καταναλωτικών δαπανών (αέριο, κεντρική θέρμανση, ηλεκτρισμός, ύδρευση, συλλογή απορριμμάτων) που εισήχθη σταδιακά. Από την 1^η Ιανουαρίου του 2013, το κόστος της κεντρικής θέρμανσης, του ηλεκτρισμού και του αερίου έχει μειωθεί κατά μέσο όρο 25.2%.

Ως συνέπεια, το ποσό των χρεών επί λογαριασμών κοινής ωφελείας έχει μειωθεί κατά 52%, το πλήθος των καθυστερημένων πληρωμών λογαριασμών κατά 40%, και το πλήθος των καταναλωτών που έχουν υποστεί διακοπή παροχής κατά 31% από τις αρχές του 2013.

Η στέγαση προωθείται μέσω ενός επιδόματος, δανείου με επιδοτούμενο επιτόκιο, και κρατικά υποστηριζόμενα προγράμματα στεγαστικής αποταμίευσης.

Μια άλλη βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία οικογενειακής οικονομικής σταθερότητας είναι να έχουν οι γονείς σταθερό εργασιακό καθεστώς. Για το σκοπό αυτό, επιδόματα συνεισφοράς προσφέρονται σε εργοδότες για να προσλάβουν άτομα με μικρά παιδιά, και από την άλλη πλευρά, υλοποιούνται πολιτικές για την εξισορρόπηση εργασιακής και οικογενειακής ζωής. **Η ευέλικτη εργασία** ενθαρρύνεται νομοθετικά και δίδεται έμφαση στη βελτίωση των κέντρων ημερήσιας φροντίδας για τα παιδιά.

III. Θεσμική οργάνωση

Στην Ουγγαρία, η Γενική Γραμματεία για την Οικογένεια και τους Νέους, του Υπουργείου Ανθρώπινων Πόρων έχει την αρμοδιότητα για τον επαγγελματικό έλεγχο της οικογενειακής πολιτικής.

Μετά τις εκλογές του 2014, η οικογενειακή πολιτική διαχωρίστηκε από την κοινωνική πολιτική, καθώς η σύνδεση των δύο περιοχών συχνά οδηγούσε στον συνειρμό ότι η απόκτηση παιδιών σημαίνει φτώχεια. Υπάρχει στενή συνεργασία με όλα τα Υπουργεία γενικά και ειδικά όταν προετοιμάζουν συναντήσεις, εκθέσεις, καθήκοντα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμμετοχές σε διεθνή συνέδρια και ομιλίες π.χ. στην ΕΕ, στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στον ΟΗΕ, στον ΟΟΣΑ κλπ. Το Εθνικό Ίδρυμα για την Οικογένεια και την Κοινωνική Πολιτική επίσης συνεισφέρει στην υλοποίηση των οικογενειακών πολιτικών. Το Ίδρυμα διενεργεί βασική και εφαρμοσμένη έρευνα, αναλύει εκθέσεις και μελέτες, οργανώνει συνέδρια και ημερίδες σε γενικά και ειδικά θέματα οικογενειακής πολιτικής.

IV. Μέτρα οικογενειακής πολιτικής.

Τα έξι τελευταία έτη, με μέτρα αναπτύσσονται στις εξής περιοχές:

- Οικονομική στήριξη
- Εξισορρόπηση οικογενειακού και εργασιακού βίου
- στέγαση
- καταπολέμηση φτώχειας και παιδική ευημερία
- δημοσιότητα.

IV.1. Οικονομική στήριξη για τις οικογένειες.

Το ποσό του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων μπορεί να μειωθεί κατά 32,25 ευρώ για ένα παιδί, 40,32 για δύο παιδιά (μηνιαίως για κάθε παιδί) και 106,45 ευρώ το μήνα για κάθε παιδί για τρία ή περισσότερα παιδιά.

Η φοροαπαλλαγή για νιόπαντρα ζευγάρια, ένα νέο εργαλείο για τη μείωση της φορολογικής βάσης, σκοπεύει να ενθαρρύνει τα νέα ζευγάρια να παντρευτούν. Με το γάμο, δίδεται φοροαπαλλαγή 16 ευρώ το μήνα, εφόσον για έναν τουλάχιστον από τους δύο, είναι πρώτος γάμος.

Το επίδομα οικιακής φροντίδας παιδιού εισήχθη το 2014 και προσφέρει σημαντική βοήθεια αλλά σηματοδοτεί και μια εννοιολογική αλλαγή. Στόχος του είναι να διασφαλίσει ότι η απόκτηση παιδιών δεν αποκλείει τα άτομα από την αγορά εργασίας και ότι οι μητέρες με παιδιά δεν θα υποχρεωθούν να αποφασίσουν αν θέλουν να παραμείνουν στο σπίτι ή να εργοδοτηθούν. Επιπρόσθετα, το μέτρο προσφέρει επίδομα συνεισφοράς στους εργοδότες για να προσλάβουν μητέρες με μικρά παιδιά. Τα κύρια σημεία του πακέτου (1/1/2014) είναι:

- Οι γονείς μπορούν να εργασθούν όταν το παιδί γίνει ενός έτους χωρίς να χάσουν την επιλεξιμότητά τους για το επίδομα οικιακής φροντίδας παιδιού.
- Όταν γεννιέται αδελφός/-ή, οι γονείς παραμένουν επιλέξιμοι για το ανωτέρω επίδομα, ως ότου το παιδί γίνει τριών ετών.
- Επίδομα οικιακής φροντίδας παιδιών για γονείς που είναι φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για δύο τουλάχιστον εξάμηνα,

- Εργοδότες που προσλαμβάνουν μητέρες τριών ή περισσότερων παιδιών είναι επιλέξιμοι για επίδομα συνεισφοράς.

Το 2015, περίπου 60.000 γονείς με μικρά παιδιά ήταν δικαιούχοι των μέτρων για τα επιδόματα αυτά. Περίπου 35.000 εξ αυτών εργοδοτήθηκαν, ενώ λάμβαναν επίδομα οικιακής φροντίδας παιδιών.

Την περίοδο 2010-2017, το μέγιστο ακαθάριστο ποσό οικιακής φροντίδας παιδιού αυξήθηκε κατά 51%, από 333 ευρώ σε 577,7 ευρώ.

Τα οικογενειακά επιδόματα είναι δύο ειδών: ανατροφής και σχολικής εκπαίδευσης. Το ανατροφής δίδεται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, ενώ το σχολικής εκπαίδευσης έως ότου το παιδί γίνει 23 ετών. Για ένα παιδί, το ποσό είναι 39,35 ευρώ μηνιαίως, ενώ αυξάνει με βάση τον αριθμό των παιδιών.

Το 2015 τέθηκε ως προϋπόθεση για τη λήψη τους η εγγραφή του παιδιού σε βρεφονηπιακό σταθμό από 3 ετών, αυξάνοντας τον αριθμό των παιδιών που φοιτούν σε αυτά κατά 20.000.

Οι γονείς έχουν την ευκαιρία να αποταμιεύσουν χρήματα για το παιδί τους μέσω του Βρεφικού Κρατικού Ομολόγου. Το κεφάλαιο σχηματίζεται ως εξής: Το Κράτος καταθέτει 137 ευρώ για κάθε νεογέννητο παιδί, οι γονείς μπορούν να καταθέτουν χρήματα σε αυτό κατά βούληση και το Κράτος καταθέτει ετησίως για τις δύο πρώτες πληρωμές (10% του ποσού, με μέγιστο 19,35 ευρώ). Το Ομόλογο λήγει σε 19 έτη. Ένα χρόνο μετά την έναρξή του, το πλήθος των λογαριασμών του Ομολόγου τετραπλασιάστηκε, που σημαίνει ότι το Υπ. Οικονομικών διαχειρίζεται λογαριασμούς για 70,000 παιδιά, συνολικού ύψους 35,5 εκατ. ευρώ.

Ημερήσιες δομές παιδικής φροντίδας

Τα παιδιά γίνονται δεκτά στους Βρεφονηπιακούς Σταθμούς από την ηλικία των 20 εβδομάδων. Στην πράξη, ωστόσο – και το γεγονός αυτό σχετίζεται με τη χρονική στιγμή της λήξης του επιδόματος οικιακής φροντίδας παιδιού – οι γονείς εγγράφουν τα παιδιά τους, αφού φτάσουν στην ηλικία των 2 ετών.

Η υποχρεωτική φοίτηση στο Νηπιαγωγείο, 2016, αναμένεται να διευκολύνει την είσοδο των γυναικών με παιδιά ηλικίας κάτω των 6 ετών στην αγορά εργασίας. Από το Σεπτέμβριο του 2015, η υποχρεωτική ηλικία για τη φοίτηση στο Νηπιαγωγείο έχει μειωθεί σε 3 ετών από 5.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την καταβολή του οικογενειακού επιδόματος είναι η φοίτηση σε Νηπιαγωγείο, η οποία εισάγει ένα άλλο κίνητρο για τους γονείς. Είμαστε πεπεισμένοι ότι μια ταχεία έναρξη του παιδιού σε Κοινότητα προωθεί την ανάπτυξή του.

Η κυβέρνηση σχεδιάζει να αυξήσει τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων παιδικών σταθμών για παιδιά κάτω των 3 ετών ηλικίας από 42.000 σε 60.000 για την περίοδο 2014-2018 και, επομένως, να βοηθήσει μητέρες που επιστρέφουν στην αγορά εργασίας.

IV.3. Στέγαση

Οικογενειακό επίδομα έναρξης σπιτιού

Από την 1η Ιανουαρίου 2016 οικογένειες που ανατρέφουν τρία ή περισσότερα παιδιά ενδέχεται να λάβουν εφάπαξ υποστήριξη 32.260 ευρώ για την κατασκευή ή αγορά νέου ακινήτου. Επιπλέον, αυτές οι οικογένειες είναι επιλέξιμες για δάνειο ύψους 32.260 ευρώ (10 εκατομμύρια HUF) με κρατική επιδότηση επιτοκίου

Η Κυβέρνηση έχει ορίσει ελάχιστες απαιτήσεις χώρου για τα σπίτια που αγοράζονται, που είναι 40τμ, εάν η οικογένεια έχει ένα παιδί, 50τμ για δύο, 60τμ για τρία και 70τμ για τις οικογένειες με τέσσερα παιδιά. Η επιδότηση για την αγορά μεταχειρισμένου διαμερίσματος φτάνει το μέγιστο 1930 ευρώ για οικογένειες με ένα παιδί, μέγιστη 4610 ευρώ για δυο παιδιά, 7100 ευρώ για τρία παιδιά και 8870 ευρώ για τις οικογένειες με τέσσερα ή περισσότερα παιδιά. Η επιδότηση για την αγορά νέων σπιτιών είναι λίγο περισσότερο αυξημένη.

Από τον Ιούλιο του 2015, 42 χιλιάδες οικογένειες έχουν λάβει αυτό το βοήθημα και το συνολικό ύψος είναι 349 εκατ. Ευρώ.

IV.4. Καταπολέμηση φτώχειας και παιδική ευημερία

Πρόγραμμα Ελισάβετ. Η Κυβέρνηση εισήγαγε ένα πρόγραμμα κοινωνικών διακοπών για να εξασφαλιστεί ότι αυτοί που έχουν ανάγκη, έχουν ευκαιρίες για διακοπές. Κάθε χρόνο, οι μεγάλες ομάδες περιλαμβάνουν συνταξιούχους, πολύτεκνους, άτομα με αναπηρίες, και τα παιδιά. Οι δύο πυλώνες του προγράμματος είναι επιδοτούμενες διακοπές και οργάνωση καλοκαιρινών κατασκηνώσεων για τα παιδιά.

Δημογραφικό πακέτο μέτρων για το 2018

- Οι φορολογικές απαλλαγές για την οικογένεια θα αυξηθούν περαιτέρω με έμφαση στις οικογένειες με δύο παιδιά. Από το 2016 έως το 2019, το επίδομα για τις οικογένειες με δύο παιδιά θα διπλασιαστεί σε τέσσερα βήματα φτάνοντας το μέγιστο ποσό των ευρώ 125 για δύο παιδιά.
- Η Κυβέρνηση θα αναστείλει την αποπληρωμή του χρέους δανείου σπουδαστών στο πρώτο τρίμηνο της εγκυμοσύνης για γυναίκες, που έχουν το πρώτο τους παιδί, θα διαγράψει το 50% του χρέους δανείου σπουδαστών των γυναικών με δύο παιδιά και θα διαγράψει το συνολικό χρέος με τη γέννηση του τρίτου παιδιού.
- Το χρέος των οικογενειών με τρία παιδιά, που έχουν στεγαστικά δάνεια, θα μειωθεί κατά 32.260 ευρώ (1 εκατομ. HUF) και κατά άλλες 32.260 ευρώ αν έχουν περισσότερα από τρία παιδιά – το κράτος θα αναλάβει αυτό το ποσό από αυτούς.
- Η ανάπτυξη του συστήματος ημερήσιας φροντίδας για παιδιά κάτω των 3 ετών θα συνεχισθεί.
- Η άδεια μητρότητας θα είναι διαθέσιμη και για τις οικογένειες που ζουν στο εξωτερικό

B. ΠΟΛΩΝΙΑ

Το οικογενειακό πρόγραμμα 500+ έχει τους εξής στόχους:

- Αύξηση του αριθμού των γεννήσεων
- Να επενδύσει στο ανθρώπινο κεφάλαιο
- Να μειώσει τη φτώχεια μεταξύ των παιδιών

Εισηχθη την 1/4/2016 και έκτοτε:

- σχεδόν 4 εκατομμύρια παιδιά έχουν δικαίωμα σε επίδομα τέκνου (56,7% επί του συνόλου των παιδιών μέχρι 18 ετών στην Πολωνία)
- πάνω από 3,5 εκατομμύρια οικογένειες συμμετέχουν στο πρόγραμμα
- περίπου 6 δισεκατομμύρια ευρώ που δαπανάται εντός ενός έτους από τη λειτουργία του προγράμματος

Κάρτα Μεγάλης Οικογένειας (Large Family Card)

Κύριοι στόχοι είναι:

(α) Οικονομική υποστήριξη για μεγάλες οικογένειες, μέσω φθηνότερων υπηρεσιών και χαμηλότερων τιμών, (β) Την προώθηση μιας θετικής εικόνας της οικογένειας με πολλά παιδιά. Τα δικαιώματα των κατόχων της Κάρτας Μεγάλων Οικογενειών περιλαμβάνουν: εμπορικές εκπτώσεις, εκ του νόμου εκπτώσεις για σιδηροδρομικά εισιτήρια, τέλη διαβατηρίου κλπ.

Σχεδιαζόμενες αλλαγές:

- ειδική εφαρμογή σε κινητά τηλέφωνα για τη χρήση της Κάρτας
- ένταξη μεγάλου αριθμού ατόμων στο πρόγραμμα και στην Κάρτα

Ο Χάρτης συνεργατών Κάρτας Μεγάλης Οικογένειας εισηχθη για την εύκολη εύρεση εκπτώσεων σε προϊόντα και υπηρεσίες για τους κατόχους της κάρτας. Ο Χάρτης επιτρέπει την αναζήτηση για τους συνεργάτες και τις προσφορές τους για τους κατόχους κάρτας κατά τόπο και θέμα.

Το Υπουργικό πρόγραμμα για την ανάπτυξη των θεσμικών οργάνων που παρέχει φροντίδα σε παιδιά κάτω των 3 ετών και ονομάζεται «TODDLER +» (Λίκνο +) συμβάλλει στην αύξηση του αριθμού των Ιδρυμάτων περίθαλψης και θέσεις για παιδιά ηλικίας μέχρι 3 ετών. Περίπου 36 εκατομμύρια ευρώ διατέθηκαν για το πρόγραμμα το 2017

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, θα δημιουργηθούν περίπου 12.000 νέες εγκαταστάσεις φροντίδας, και σχεδόν 43.000 εξ αυτών θα λάβουν συγχρηματοδότηση για την καθημερινή λειτουργία τους.

Γ. Ισπανία

Στην *Ισπανία*, οι συντάξεις λαμβάνουν υπόψη τον αριθμό των παιδιών, που απέκτησε μια μητέρα που παίρνει σύνταξη, ως αναγνώριση της συμβολής της στην κοινωνία και το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Δ. Ο ρόλος της ELFAC

Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Μεγάλων Οικογενειών (ELFAC), η φωνή των πολύτεκνων οικογενειών στην Ευρώπη, συγκροτήθηκε επίσημα το 2004, σε μια συγκέντρωση μεγάλων οικογενειών Οργανώσεων.

Η Συνομοσπονδία αυτή εκπροσωπεί περισσότερα από 50 εκατομμύρια Ευρωπαίους πολίτες που ανήκουν σε μεγάλες οικογένειες οι οποίες ανέρχονται σε σχεδόν 9 εκατομμύρια.

Οι στόχοι της Συνομοσπονδίας είναι να εκπροσωπεί τα κοινωνικά και οικονομικά συμφέροντα των οικογενειών με παιδιά σε γενικές γραμμές, και ειδικότερα, των μεγάλων οικογενειών, ως το πλέον κατάλληλο περιβάλλον για την ανατροφή των παιδιών, την ένταξή τους στην κοινωνία, και παροχή αμοιβαίας υποστήριξης και αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών, καθώς επίσης και την προώθηση, την ανάπτυξη και την ενότητα του κινήματος των μεγάλων οικογενειακών Οργανώσεων.